

III.

Zde se končí zápisky nešťastného, předobrého knížete. Ale možno nám, na základě jeho předsmrtních zmatených a přece zároveň transcendentálně jasných řečí dobře vykonstruovat, co se ve věži stalo. - Proplížil se do věže, stoupal -po schodech. „Nechal jsem oboje dvířka Otevřena,“ vzpomněl si; „vejdou-li do modrého pokoje, mohou ihned za mnou. Ale toť směšně lhostejné; směšné a lhostejné je všechno, Vše.“

Nebudeme se pokoušet, vylíčit blíže jeho duševní stav. Ne snad proto, že by to bylo „neumělecké,“ že by to mělo samo sebou úplně vyplývat z posledních stránek deníku; jen proto, že se to vymyká lidskému, ať uměleckému, ať filosofickému, vědeckému a jakémukoli podání. Umění jest ubohé, jako vše lidské. Možno, ať uměleckým ať jiným způsobem, vyjádřit jen obstojně jen věci nízké, jen věci lidské. Velké Tajemství ne. Kníže ubíral se k Daemoně ve stavu, balancujícím uprostřed Snu a Postmortality; Sen je stavu „bdícímu“ téměř, Posmrtnost vůbec nepojatelná. Sternenhochovo Šílení proměnilo se v NadŠílení, jímž je Věčnost a Vše. Co pozemského, hluboko leželo pod ním. Na okamžik stal se, on, nejubožší, nforiturus, bohem. - A snad na „vždy“ -.

Otevřel první dvířka k hladomorně, - pomalu a usmívaje se. Pocítil zápach ... „Kouř viržinky,“ děl si; „ten její. Nu ovšem, co jiného bych mohl čekat ... Všechno je překrásné. A Ona ve věčnosti jistojistě má. - Pst! ... Šustot - odtamtud ... Nu ovšem.“

Příšerně zaskřípal klíč v červených od rezu dveřích. A kníže spatřil hladomornu osvětlenou, ne svou matnou lucerničkou, ale jinou, na zemi stojící, - - a pak jakýmsi slabým, bílým, tajemným svitem. Řev oblačných lvů rachotil stále hrůzněji; otrásala se stará věž.

A růžovou a zelenou skvrnu - neviděl. Ale na místě, kde tenkrát byly, něco bílého. Přistoupil blíže. Sněhový ženský šat. Obličej přikrytý bílým šátkem, jež tiskly bílé ruce. A to vše se strašidelně

chvělo a cukalo a svíjelo. – A pod tím – něco růžového a zeleného ...

„Lehla si na tu slámu! Přirozeně, proč by ležela na kameni! Přišla sem ze sklepa. Je přece jen živa. Skoro mně to mrzí. Stírá to kouzlo. Ale – nesmysl! Živá – mrtvá – obé totéž. Mrtvé je živé, živé mrtvé jest. Svět jest jen živá mrtvola; i tygr ve svém nádherném skoku – jen galvanisovaným umrlcem!“

Poklekl vedle bílé ženy. „Helgo!“

Bílé tělo se přestalo chvěti a delší dobu se nepohnulo.

„Helgo, jsi to Ty má choť?“

Zkroutilo se tělo, zasténalo, nepromluvílo.

Něžně jí snímal šátek s tváře. „Ne, ne, pro smilování boží!“ zařvalo to nelidským hlasem. „Jinak jste ztracen a já též! Nesmím vás uzříti! ...“

Usedl vedle ní a pokojně čekal. „Což není-li ťo Ona?“ napadlo ho narkoticky. „Poslala-li sem ženu jinou? Ale co na tom. Všechny jsou – Ona.“

„Přišla jsem,“ zaznělo konečně monotónně, – „ze zvědavosti. Abych se přesvědčila, budete-li mít dnes, právě dnes, dosti odvahy, přijít sem. O všem jsem informována; za čtvrt hodiny dostanete svěřací kazajku; a vím, že nevěříte v mou skutečnost.“

„Tys tedy opravdu živá?“

„O tom pochybnost může mít jen vaše špatné, k šílenství vyděšené svědomí. Slyšte: již odvaha, s kterou jste mne sem uvrhl, mně trochu imponovala a zmenšila můj odpor k vám. A dnes, vidouc, že jste přišel docela nebojácně, mám před vámi respekt. A ten se může u ženy stupňovat až v lásku.. Myslím, že bych se nyní mohla s vámi snést úplně dobře. Pane kníže, přišla jsem dnes vlastně proto, abych vám pokorně navrhla – manželské spolužití až do smrti... *On* je mrtev, já životem zklamaná, blaseovaná, spleenovitá; bez prostředků a opory. Mé finanční vyhlídky jsou prašpatné, králíci mně náhle pomřeli, a poznala jsem, že talent k umění nemám. A že oněch pět tisíc ročních marek by mně naprosto nepostačilo. Ráda bych byla před světem opět kněžnou. Jediný můj cíl nyní: být velkou dámou. Přijmete-li mne na milost, budu choťí ve

všem poslušnou a vzornou.“

„Vše učiním, Helgo, co budeš chtít. Ale to, co jsi řekla, je nepěkné.

- Ne: krásné je i to; vše krásné jen, vše lhostejné.“

- „Mluvíte dnes nezvykle moudře,“ - dralo se po chvíli zpod šátku. „Jste nějak jiný. - Miluju vás a přeju si, abychom ještě zde, než přijdete - přechodně - do blázince, - zpečetili své druhé manželství, - zde, zde - na *tomto* místě!“ A neodsunujíc ruce od obličeje, objala ho nahýma nohama a táhla k sobě. Poddal se, ale nebyla to Libido, leda metafysická: *vše* líbající - a jen proto

také Ji... -

Avšak ihned, jakmile se jeho dlaně dotkly jejích lící, zařvala strašlivě ... A řvala dál a dál, strašidelně, hromy přehlušujíc; zdánlivě celou věčnost -

Náhle přешlo řvaní v chechtot, a nohy Daemony objaly opět tělo knížete, stále se usmívajícího ... „Pojď, ó, pojď, ó, pojď! ...“

A kníže, vznešeně passivní, padl na kněžnu opět.. - „Jen, jen, jen! Zůstanu si věrna, do věčnosti, přes všechna pekla!...“

Dotkl se jí opět. Rukama ne. A Daemona

zůstala teď klidná, jen malinký, pekelný chechtot prorážel jejím kapesníkem.

Ale za okamžik -: „Ty - Ty - Ty - jsi zde?“ - vzkřikla hrůzně, oči neodhalujíc. „Nechod' teď, nechod' teď sem, pro smilování boží!“

Sternenhoch popatřil kol sebe. A uzřel opodál matný, zelenavý stín ...; mihotající se a při tom zázračně klidnější nad slunce. A byla to obrovská postava muže, s tváří, drtící pouhým pohledem, mladistvou a přece tak vznešeně, božsky dospělou.

- - „Právě teď, pravíš?“ zakvílela Daemona.

„Právě teď však - nemožno -.“

Neslyšel kníže odpověď. - „Nemožné že je to nejsnazší a nejsladší, pravíš?“ zvolala znovu.

A nyní zaslechl Sternenhoch, *beze zvuku*, v duši jen, určitá slova.

„Ty sama jsi nemožná! A slovo Tělem učiněno jest!“

„Nej dražší - nemohu!“

„Uděláš! *Chtěla jsi se mu rázem vymknout! Jemu! Abys, zamýšlejíc nejstrašněji se pomstít jemu, nejstrašněji pomstila se sobě!*“

„Ano, chtěla jsem! Jinak nemohu ...“

„Už hotovo, už hotovo! Zvítězeno! Chop jen své vítězství!“

„Nemávej tím strašným bičem nade mnou tak strašně! Dosti již užila jsem ho - tam - tam! Ale Tvůj - hroznější je nade všechny ostatní - “

„Sladší! Jen ještě poslední skok - hej - hej!“

„Ustaň! já se - mu - poddám - a nezmizím!.. Neodhaluj mi oči! Raději je vyšlehni!“

„Spása poloviční! Oči odkrýt! Hrdinně hledět!“

„Pohlédnu-li, ztratím sílu poddat se, a strašlivé peklo přede mnou do nedozírna“

„*Jen* pohlédneš-li, najdeš sílu, aby ses poddala.“

„Pohled je zkáza; jen poloslepota snesitelná!“

„Nesnesitelná jest jen snesitelnost; a zkáza Září. Hřímá blíž a blíž, oblévá Tě již, ji, Ženo, nevidíš?“

„Nechci se rozpustit, třeba to bylo ve Všezáří.

Chci zůstat já!“

„Jen Všežár jest Já. Jen Svatozáří Tvou vše; jen vlastní Svou Gloriolou Ty!“

„Bojím se svého bílého, beztvárného strašidla a hnusím si je; jest čirým Nic.“

„Dne bojí se můra. Duše ze všech nejsvětější a proto nejsetmělejší ze všech, přílišná Záře: Ty, do Tmy se zamilovavší, ji pijící, až jsi v ní poutonula!: Vzhůru do věčné vlasti Tvé a Mé! Za Mnou konecne!

A kníže viděl, jak stín, v plamen stále bělejší a mocnější se rozhořívaje, roste, prorývá strop kobky, týčí k oblakům, nad oblaky, k hvězdám, nade hvězdy Svou nadvznešenou, laskavě strašlivou tvář ... A z neskonalých dálek zaznívala ještě poslední dohořívající slova boha:

„Já, choť Tvůj na Výsostech a od Věčnosti, sestoupil jsem a člověkem se stal jen proto, abych Tě vysvobodil z močálu Noci. Nezdařilo se to - *tam*; zdařilo se to zde! Já poslal jsem Tě do

šarlatových pekel a vedl všechny kroky Tvé; i toho, jenž tu čeká Tvé Spásy. Jím ulehčil jsem Ti a urychlil Vítězství, jím házím Ti do tůně Tvé záchranné lano, - nejlaskavější ve své krutosti! ... Za mnou, do nekonečné Záře, ženo Má!“ -

Světle doduněl Hlas. Naposled zarachotil nebeský výstřel. To do věže udeřil blesk. A jako by se jím černé zdi vzřaly, zmohutnělo náhle tajemné, bílé světlo a rostlo, požárové, víc a víc.

Ale Daemona tvář neodkrývala. Trhla několikrát šátkem, ale jen ústa obnažila. A lomcovala se tak strašně, jako by neviditelné, nejsilnější ruce jí cloumaly.

„I zavřenými víčky proniká to děsné, nesnesitelné, neuniknutelné Světlo,“ - zasténala, „Peklo za mnou - rudé - bílé peklo přede mnou... Ale *toto* je horší ... A On? ... jen má fantasie ... Nezahodím Sebe.“

A tu promluvil jemně kníže:

„Najdeš se; neměla Jsi se. Nemáme Se, dokud nemáme vše, dokud v Sobě vše v lásce neroztavíme. To, co je nejvlídnější, zdá se tomu, kdo, jako všichni lidé! zvyklý je pouze na krutost, tím nejstrašnějším. A nejhnusnější je nejchutnější. Helgo má, poslechni Ho! On jedním z bohů nejvyšších!“

„Tys - jej - slyšel?“

„I viděl.“

„Všecko - jen - můj - hokus pokus!“ zašeptala se ženskou umíněností ... „Vždyť jsem živá, blázne!“

„Jsi Živá; ale v oděvu, na němž ležíš, sláma - není! - Nevidím to, ale vím to - -“

„Víš tedy vše -?“

„Přišla jsi sem, abys - poddala se mně a unikla tím rudému peklu; dnes je poslední náš Den. Šla jsi sem, jako se jde na popravu; obědvat mrtvé ropuchy není maličkost; a já byl hnusnější než mrtvá ropucha. Když se Ti to, třeba měla oči zastřeny, nezdařilo, padlas nazpět do svého původního úmyslu: poddat se mně nejdříve - a pak náhle pode mnou zmizet a nechat mne, ďábelsky, z nebeské slasti procitnuvšího, ležet na - - kostře, obalené strašným bahnem, červy -

-. To měl být poslední úder tvé pomsty. Ale v tu chvíli přišel - On. Aby Tebe zachránil. Ne mne. Neboť já se už nebojím. Teď teprve rozeznávám něco pod tebou ...“

A vyňav zpod růžové látky cosi strašného - - políbil to.

„Oh!“ vykřikla - - a šátek odhodila. Ale zavřeny zůstaly oči. „Hellmuthe - nejménší jiskra mstivosti nedoutná již ve mně. Avšak to nestačí, - musím tě i - milovat ... Tvůj duch je teď krásný - - proč tělo tvé tak ohyzdné?“

„Snad není, Helgičko. Ohyzdné jest jen to, co vidíme prismatem své nenávisti a hnusu. Pouze nenávist je nenávisti hodna, pouze hnus je hnusný; ba ani on. Ty, Duše, zbavená okovů těla, to dosud nevidíš?“

„Oh, duše bez těla! ta slepější než podzemní krtek!“

„Helgo má Věčná, Bohyně spící! Na rozhraní stojím smrti a Života; to, co leží za mnou - smrt je, Život, co řítí se *na* mne. Vidím obé - Boží Milostí - Tvou milostí - milostí Jeho - Velkého Neznámého. Zničit chtěla jsi mne; a učinila jsi z nejbídnějšího - Vyvolence božího ... Utrpením a šílenstvím. Blahoslaven osud můj. Blahoslaveny všechny rány, Tebou mně zasazené! Blahoslaven Choť Tvůj! Díky Vám! Bohem a Září nejsem jako Vy; ale jsem přece jen reflexem Boží Záře, a tedy také Já. Nečistotou jsem nehtu Tvého, Vznešená; a i to mně stačí: i tím jsem Ty, Ty - pro Věčnost. •.. Nejpokornější, k smrti zbitý pes je také Bůh. Vše, i Ty, jest jen reflexem Boží Záře - a Bůh sám jest jen Reflexem Svým -“

„Jak zní tvůj hlas! Zlatě a velebně ... Podej mně ruku ... Jaká maličká a hebounká ... Co - co - co to mnou rozkošně prochvělo? Jako bych se byla dotkla - Jeho ...“ Zkroutila se smyslně. „Bože - - jsi to - ty?“

A *bezděky, z touhy jen*, otevřela oči. Naposled zařvala nebesa. Zesteronásobilo se bílé Světlo. Neviditelnými staly se plameny svítilen, jako oheň sirky v záři poledního slunce. A každý černý kámen starých zdí byl féerickým, slunečním démantem.

- - „Kdo to zde? ... Oh! To nejste vy -. Však jste - jste - ten váš dětinský, dětský výraz -, ale jaký jste divukrásný! Seraf! bůh!“

sluneční bůh – slunce samo ... Vše kol rozzářeno démantovým světlem Tvým ... Ó, že jsem byla tak dlouho slepá a neviděla Tvou Nádheru! Oh, že Tys byl tak slepý, že sám jsi ji neviděl, – abych já ji neuzřela ... A jak jsi velký a mocný, nad hvězdy čníš, jako – On ... On a Ty – jedno jste! Ty a já – jedno jsme! Ve Všezáři. Oceáne Bílého Světla Mého, neskonaleho, který jsi vším! Ty Dokonalosti, jak jsi něžná a sladká! Mé Strašidlo – milostné! prapůvodní Chaose Vítězný, jenž jsi Harmonií svrchovanou! vše, co nejsi Ty, jen dissonancí jest a bídné! Ale *vše* jsi Ty, jen *viděti* to je nutno; vše jest Ty, jakmile to jen ví, že je Ty! ... Teď teprve, hledíc na Tebe, vznešeného i v pokoře, božského i v poníženosti, vím, co to Všudypřítomnost Boží, co Vše a všechno a Jedno ... ó, jak sladký je Hnus, a Slepota jak zářná! Jak slastná Bolest, krásná Ohyzdnost, pravdivá Lež, – a Noc jak nadsluneční! ... Ó pojd', Ty Kráso Má Věčná, – vnikni do mne, prozař Probuzenou a Spasenou – –!“

A prudce strhla knížete na sebe. Pocítil bolest na tváři, ale tak divně, jako by ji někdo jiný, někdo pod ním cítil ...

Lahodné hřímalo kol nich Světlo Věčné – – –

Právě ve chvíli a na místě, kdy a kde zapadly na východě západní, vyhřmělé mraky, vyšlo slunce. Hradní sluhové, Stenenhochovi příbuzní, lékaři vplížili se, žasnouce, do věže – a do hladomorny. S opatrnou hrůzou rozžali svítilny. Neboť svítilna knížete *zhasla*, polita byvši Vyšším Světlem ... A spatřili jej, ležícího na čemsi růžovém a zeleném a – – pohybuujícího se – – – – –

Utíkali. Někteří omdleli. Vraceli se. Odtrhli knížete, stále se při tom pohybuujícího ..., je nevidoucího, světle se usmívajícího.

Jeden ze sluhů, o němž se říkalo, že má dar druhého zraku, tvrdil, že při vstupu do kobky spatřil ji osvícenou sněhově bílým třpytem, jaký se na zemi nevyskytuje; ten rychle prchal, za okamžik zhasl ve tmě.

Kosti rukou a nohou jednoroční mrtvoly byly ovinuty provazy. V tom, co zbylo z úst, nalezeny nečisté hadříky, které věda uznala za zbytky ponožky Tatáž věda konstatovala v „žaludku“ zbytky neztrávené syrové krve, a prohlásila, že smrt nastala, asi za 14 dní,

vykrvácením; spoutaná rozkousala si ramena, kolena, vůbec vše, kam zuby mohla dosáhnout. Jinak byla by prý žila ještě o několik dní déle. Učinila tak, tvrdili učenci, aby ulevila své žízni. My však soudíme, že skončila sebevraždou. – Kníže Sternenhoch klesnutím na mrtvolu poranil si o její obnažené nosní kosti tvář. Milostivá byla mu Daemona i zde! – - Za dva dny zemřel otravou krve. Až do příchodu posledního bezvědomí – stále usmívavý a veselý, jako jinoch, jemuž dívka vyznala právě lásku. Pronášel, nadšilenec, za minutu více nádherných myšlenek, než jich pronese normální inteligent za celý život. Třeštil ovšem; na př. zaměňoval Choť svou se sluneční září –.

Neviděli ho lidé, stojící nad ním v hodině smrti, Zrakem, kterým Ona spatřila pravý obraz jeho zjasněné duše v hladomorně. Přes to ho nepoznávali a šeptali si s bázni: „Jak je krásný!“ Vskutku, i pro pozemský zrak stal se hezounkým ubohý obličejíček... Úžasné se ztenčil a zjemnil jeho nos; stiskly se transcendentálně usmívavé tlusté rty, že tvořily skoro úzkou linii; zveličilo se zázračně čelo; a zavřené oči více pravily než dříve, když hleděly ...

A ve chvíli, když zavírali nad ním rakev, vzplanula tvář mysticky, jakoby vlastním světlem, pod pohledem slunce. Po celý den se neobjevilo – - a zapadlo hned opět za mrak v ten okamžik, když zapadlo víko nad hlavou Pokorného Vítěze.

To Bohyně poslala i odloženému Oděvu Jeho Svaté Duše poslední, sluneční políbení. –

Ladislav Klíma
Utrpení knížete Sternenhocha

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 16. 03. 2011